

KLIMATICKÁ ZMĚNA

východiska a výukové cíle

KLIMATICKÁ ZMĚNA východiska a výukové cíle

O CO JDE?

Klimatická změna je dlouhodobé a výrazné zvýšení průměrné globální teploty Země, které způsobuje změnu ustálených projevů počasí. Podle některých odhadů se průměrná globální teplota koncem 21. století zvýší o 4 °C, což by mohlo znamenat neudržitelný stav pro vyspělou civilizaci a vést k výraznému snížení počtu lidí na Zemi a vyhynutí mnoha dalších živočišných i rostlinných druhů organismů. Cíl OSN je zachovat růst teploty o 2 °C.

„Klima se mění rychlostí, která překračuje většinu vědeckých předpovědí.“

Sir David Attenborough, Konference OSN o změně klimatu/prosinec 2018

Žáci vysvětlí, jak významnou hrozbu klimatické změny potenciálně představují pro život na Zemi. Jsou si vědomi toho, že rychlost, s jakou klimatické změny nastávají, překračuje většinu vědeckých prognóz.

VLIV LIDSKÉ POPULACE

97% vědců se shoduje na tom, že lidé jsou hlavní příčinou dnešních klimatických změn. Nicméně, klima Země se měnilo vždy, a proto se hrstka klimatologů stále domnívá, že současný vývoj je přirozený. Nárůst teploty je ale rychlejší než kdy v historii.

„Civilizační kolaps a zničení velké části přírody tak, jak ji známe, jsou na obzoru.“

Sir David Attenborough, Konference OSN o změně klimatu/prosinec 2018

Žáci chápou převážnou vědeckou shodu na tom, že klimatické změny, ke kterým v současnosti dochází, jsou způsobeny člověkem a spalováním fosilních paliv.

JAK TO FUNGUJE?

Skleníkové plyny přítomné v atmosféře (například CO₂) zachycují sluneční záření a zadržují jej ve formě tepla. **Konzumní společnost** je závislá na energii získané ze spalování fosilních paliv (zemědělství, auta, letadla, továrny, stavebnictví, vaření, vytápění, počítačové ukládání a přenos dat).

Žáci vidí souvislost mezi **konzumem lidské společnosti** a klimatickými změnami. Vysvětlí proces, který vede ke klimatickým změnám, a vyjmenují některé činnosti člověka, které způsobují změny klimatu. Žáci si tyto činnosti propojují s výrobky, které sami používají.

EKONOMIKA ZALOŽENÁ NA PRŮMYSLU

Většina skleníkových plynů uvolňovaných do atmosféry kvůli činnosti člověka pochází z výroby energie a zboží v rámci **průmyslového hospodářství** bohatého **globálního Severu**. Tato činnost je výsledkem světového ekonomického systému, který je založen na spotřebě. Většina lidí **globálního Jihu** však spotřebovává a využívá jen málo z celkově využívané energie.

Žáci popíší souvislost mezi rozvojem průmyslu v minulosti a současnými změnami klimatu. Chápu, že existuje spojitost mezi světovou ekonomikou a mírou spotřeby.

DOPAD ZMĚNY KLIMATU NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Dopad klimatických změn na životní prostředí můžeme vidět v nárůstu globálních teplot, oteplování oceánů, zvyšování hladin moří a v extrémních výkyvech počasí.

„Hladiny oceánů vzrostly během minulého století o více než 20 cm. Nárůst během posledních dvaceti let je však v porovnání s minulým stoletím více než dvojnásobný.“ (NASA 2018).

Dopad na lidi, živočichy a rostliny

Změny klimatu mohou mít extrémní důsledky pro lidstvo a ostatní formy života na Zemi. Momentálně změny nejvíce pociťují miliony lidí žijících zejména v rozvojových zemích v oblasti tropů a subtropů, komunity žijící na pobřeží, ostrovní státy a jiné oblasti s nízkou nadmořskou výškou a živočichové žijící ve volné přírodě (zejména v Arktidě). Dopad klimatických změn však brzy začneme pociťovat my všichni. Miliony farmářů v rozvojových zemích, kteří nezpůsobili tento problém, se pokoušejí přizpůsobit teplejšímu klimatu a změnám v distribuci a množství srážek. Kvůli neúrodě jsou lidé nuceni migrovat, vytváří se tak nový fenomén tzv. klimatických uprchlíků.

„Od roku 2008 muselo, kvůli změnám klimatu a s nimi spojeným událostem, opustit své domovy v průměru 22,5 milionu lidí.“ (UNHCR 2018).

Žáci vyjmenují různé důsledky klimatických změn a jejich vliv na lidi, živočichy a rostliny. Vysvětlí, jak a proč změny klimatu ovlivňují některé oblasti a komunity více než jiné. Také jednoduše popíší spojitost mezi změnami klimatu a migrací.

ŘEŠENÍ KLIMATICKÉ KRIZE

S ohledem na hrozící katastrofické důsledky klimatických změn vědci nabádají světové lídry, aby přijali předběžná opatření a začali řešit hlavní příčiny (tzn. lidskou spotřebu a závislost na fosilních palivech) dříve, než bude příliš pozdě. Boj proti změnám klimatu probíhá na několika úrovních: **individuálně** u jednotlivců, **v kolektivu** (lidé jednájí společně) a **na vládní úrovni**, přičemž vlády jednájí samostatně i **kolektivně** v rámci Organizace spojených národů (OSN).

Aby se zabránilo nejhorším předpovídaným scénářům, je nutné implementovat mnoho kroků a přijmout četná opatření. Na vlády je proto vyvíjen tlak, aby takové zákony zvažovaly ke schválení. Jedním z řešení je **změna životního stylu**, která však bude znamenat, že se budeme muset zaměřit na rozpor mezi **zvyšováním povědomí o problému** a reálnými **osobními změnami chování**.

Žáci rozumí, že kroky v boji proti klimatickým změnám probíhají na třech úrovních. Vysvětlí, proč je nezbytné podnikat kroky na všech těchto úrovních.

Žáci objasní, jak důležitá je v boji proti klimatickým změnám role jednotlivce.

Žáci chápou, že je často rozpor v tom, co lidé o klimatických změnách vědí a jak případně, jestli vůbec, mění své chování.

BOJ PROTI ZMĚNÁM KLIMATU

195 vlád se zavázalo k boji proti změnám klimatu podpisem Pařížské dohody v roce 2015, která má za cíl posílit schopnost jednotlivých zemí vyrovnat se s důsledky klimatických změn a klade důraz na podniknutí společných kroků vedoucích k omezení růstu globální teploty.

Žáci znají poslední nejvýznamnější dohodu podepsanou za účelem řešení klimatických změn a popíší hlavní cíle této dohody. Chápou, že mezinárodní dohody musí být podpořeny individuálními i kolektivními kroky a že je nepravděpodobné, aby daný problém státy vyřešily jednotlivě.

Mnoho jednotlivců sleduje svou **uhlíkovou stopu** a snaží se omezit svou spotřebu: používají a nakupují méně (snižují množství vyprodukovaného odpadu, snaží se nevyhazovat jídlo, nakupují méně oblečení, používají obnovitelné zdroje energie a elektromobily, vysazují stromy a obnovují tak propady uhlíku).

„Obrana našich zdrojů je stejně důležitá jako obrana našich států. Co bychom jinak bránili?“ Robert Redford

Žáci vysvětlí pojem uhlíková stopa a uvedou příklady konkrétních činností, které mohou lidé udělat pro snížení své uhlíkové stopy. Jsou si vědomi, že lidé v bohatých rozvinutých zemích mají mnohem větší uhlíkovou stopu a že zmenšení uhlíkové stopy jednotlivců je důležitou součástí kolektivního boje proti změnám klimatu.

Kolektivní reakce: existuje mnoho skupin bojujících proti změnám klimatu, zejména prostřednictvím kampaní či lobbování. Také organizace zemědělců po celém světě podnikají kroky, firmy reagují na tuto „poptávku“ tím, že poskytují výrobky a služby šetrnější k životnímu prostředí (např. energie). Tyto kolektivní a individuální akce mohou pomoci vládám provést změny politiky.

Žáci vysvětlí, jak důležitou roli v boji proti změnám klimatu hrají kolektivní kroky, a uvedou příklady úspěšných kroků.

Pro více informací
navštivte:

- www.getupandgoals.cz
- www.getupandgoals.eu
- facebook.com/getupandgoalsCZ

- Materiál vznikl v rámci projektu Get up and Goals! za finanční podpory Evropské unie, z prostředků České rozvojové agentury v rámci zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Materiál nereprezentuje oficiální postoje Evropské unie ani dalších donorů, za jeho obsah zodpovídá zhotovitel ARPOK, o.p.s.

- Více se o nás dočtete na www.arpok.cz
ARPOK, o.p.s., U Botanické zahrady 828/4, 779 00 Olomouc

- Materiál vytvořil CISP

- ve spolupráci s Leeds Development Education Centre (LDEC)

- uvolněno pod svobodnou licencí CC-BY-SA

